

Besl. O. nr. 30.

Jf. Innst. O. nr. 23 (1998-99) og Ot.prp. nr. 83 (1997-98).

År 1998 den 14. desember holdtes Odelsting, hvor da ble gjort slikt

vedtak til lov

om endringer i lov av 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner.

I.

I lov av 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Er det grunn til å gå ut fra at en vernepliktig ikke kan gjøre militærtjeneste av noen art uten å komme i konflikt med sin alvorlige overbevisning, herunder at han derved tvinges til å bryte verdier som for han er av fundamental betydning og som er knyttet til bruk av masseødeleggelsesvåpen slik de kan påregnes brukt i dagens forsvar, fritas han for slik tjeneste i samsvar med reglene i denne lov.

Som vernepliktig regnes etter denne lov også utskrivningspliktig og heimevernspliktig.

§ 2 skal lyde:

Når en vernepliktig ber om det, skal hans militære foresatte og utskrivningsmyndighetene gi ham rettledning om adgangen til å søke fritaking fra militærtjenesten og om framgangsmåten.

Søknad kan tidligst settes fram på sesjonen eller etter at den vernepliktige på annen måte er klassifisert. Søknaden skal være skriftlig og inneholde en erklæring fra søkeren om at han fyller lovens vilkår for fritak, slik de fremgår av § 1 i denne lov. Søknad fremsettes på fastsatt blankett. Søknaden skal følges av de bevitnelser søkeren vil bruke som bevis.

Søknaden sendes den militære avdeling søkeren hører til, eller, om den settes fram før fordelingen, til vedkommende regionale vernepliktsavdeling. Den militære avdeling sender i tilfelle søknaden til den vernepliktsavdeling som søkeren hører inn under. I nødvendig utstrekning skaffer vedtaksorganene så vidt mulig til veie opplysninger om søkerens alminnelige livsforhold og annet som kan klargjøre saken.

Kan en søknad ikke avgjøres på det foreliggende grunnlag, kan søkeren pålegges å tilveiebringe ytterligere opplysninger. Søkeren kan herunder pålegges å møte personlig for vedtaksorganene.

Kongen gir nærmere regler om behandlingen av søknadene. Det kan herunder fastsettes regler om at vedtaksorganene eller særskilte nemnder rutinemessig kan la oppta muntlig forklaring av alle søkere.

Ny § 2a skal lyde:

Kongen fastsetter hvilke organer som avgjør søknader om fritaking og saker om omgjøring etter § 7 tredje ledd.

§ 3 annet ledd første punktum skal lyde:

Etterkommer han ikke oppfordringen, kan påtalemyndigheten på egen hånd begjære vedtaksorganenes avgjørelse av saken.

§ 4 første ledd skal lyde:

Ved avslag på søknad fra vernepliktig om fritaking for militærtjeneste, eller ved avgjørelse av fritakingssak etter begjæring av påtalemyndigheten, skal avgjørelsen grunngis og meddeles for den vernepliktige.

§ 4 annet og tredje ledd oppheves.

§ 5 skal lyde:

Vernepliktig som ikke har fått innvilget fritaking for militærtjeneste etter denne lov, kan reise søksmål for domstolene for overprøving av forvaltningens avgjørelse i saken.

Det kan bestemmes at det skal reises søksmål mot den vernepliktige med påstand om at vilkårene for fritaking for militærtjeneste etter § 1 ikke er til stede, dersom en vernepliktig, etter å ha fått avslag på søknad om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner, fremmer ny søknad som ikke gir grunn

for fritak. Det samme gjelder dersom en vernepliktig gjentatte ganger trekker tilbake søknaden før realitetsbehandling i forvaltningen. Søknad fra den vernepliktige etter § 2 fører ikke til utsettelse.

Saken behandles etter reglene i lov av 13. august 1915 om rettergangsmåten for tvistemål for så vidt ikke annet følger av bestemmelsene nedenfor.

§ 7 annet ledd skal lyde:

Gjenopptaking kan kreves så lenge plikten til militær eller sivil tjeneste er til stede, og også på grunn av forhold som først er oppstått etter at saken er avgjort ved rettskraftig dom. *Lov av 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven) § 408 gjelder ikke.*

§ 7 tredje ledd første punktum skal lyde:

Er fritaking innvilget, kan avgjørelsen omgjøres hvis det foreligger slike omstendigheter som kan begrunne gjenopptaking.

§ 9 skal lyde:

Vernepliktig som har søkt fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner, kalles ikke inn til ordinær tjeneste i fred så lenge saken er under behandling i forvaltningen. Framkommer søknaden etter at den vernepliktige er innkalt eller har møtt til tjeneste, skal innkallingen opprettholdes eller tjenesten fortsette inntil søknaden er innvilget. Den vernepliktige kan for dette formål holdes tilbake i militær stilling inntil 4 uker. Framkommer søknaden før pålagt frammøtedato, regnes fristen fra den dag han etter innkallingen skal møte. Framkommer søknaden etter pålagt frammøtedato, løper fristen fra militære myndigheters mottak av søknaden. Innvilges søknaden, overføres den vernepliktige såvidt mulig direkte til avtjening av siviltjeneste.

Den vernepliktige kalles ikke inn til ordinær tjeneste i fred dersom det reises sak for domstolene, jf. § 5. Reises sak etter at den vernepliktige er innkalt eller har møtt til tjeneste, skal han gis utsettelse inntil saken er avgjort av domstolene. Departementet avgjør i det enkelte tilfellet hvorvidt begjæring om gjenopptakelse av dom i sak om fritaking skal ha tilsvarende virkninger.

Ved mobilisering eller annen innkalling til krigstjeneste eller til ekstraordinær tjeneste i fred har søknad om fritaking etter denne lov eller sak for domsto-

lene ingen innvirkning på den vernepliktiges tjenesteforhold.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av militær tjeneste samtidig med at sak om fritaking er under behandling.

§ 12 annet ledd første punktum skal lyde:

Hvis den vernepliktige ikke selv har forårsaket utsettelsen eller avbruddet, bortfaller plikten til den tjeneste etter § 11 første, annet og tredje ledd som utsettelsen eller avbruddet gjelder, dersom avtjeningen ikke er påbegynt innen 3 år etter at fritaking for militærtjeneste ble besluttet av vedtaksorganene eller ved rettskraftig dom.

§ 24 skal lyde:

Vernepliktig som er fritatt for militærtjeneste etter denne loven kan i ordinær fredstid ikke søke om tilbakeføring til militær stilling, med mindre sivil førstegangstjeneste er gjennomført.

Kongen kan bestemme at det skal gis adgang til å søke om tilbakeføring i situasjoner der riket er i krig, krig truer eller rikets selvstendighet eller sikkerhet står i fare.

Tilbakeføring til militær stilling kan ellers bare skje dersom vedtaket om fritaking for militærtjeneste blir omgjort etter reglene i § 7.

Den tilbakeførte plikter å utføre tjeneste i forsvaret av samme varighet som bestemt for vernepliktige (herunder heimevernspliktige) ellers. Sivil tjeneste godskrives som militær førstegangstjeneste dag for dag. Den tilbakeførte plikter likevel alltid å utføre minst 6 måneders militærtjeneste, hvis ikke plikten til førstegangstjeneste er falt bort etter vernepliktslovens § 12 annet ledd.

II.

I følgende bestemmelser skal ordene «sivil(e)tjeneste», «siviltjeneste» og sivil(e) tjenesteplikt» endres til «sivil(e) verneplikt»: §7, § 9, kapitteloverskrift III, § 10, § 11, §§13 til 16, § 19, § 23 og § 24.

I følgende bestemmelser skal ordet «tjenestepliktig(e)» endres til «vernepliktig(e)»: §12, §13 og §§ 15 til 23.

III.

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan gi overgangsbestemmelser for gjennomføring av loven.

Gunnar Skaug,

president.

Anita Apelthun Sæle,

sekretær.